

Зміст

Межа можливого	5
Крихта льоду	82
Вічний Вогонь	124
Трохи жертвності	176
Меч призначення	237
Щось більше	302
Коментарі	358

ЕЖА МОЖЛИВОГО

I

— Не вийде звідти, кажу ж вам, — промовив прищавий, упевнено киваючи. — Уже година з чвертю, відколи туди заліз. Уже по ньому.

Міщани, з'юрмившись серед руїн, мовчали, вдивляючись у зяючий чорний отвір у руїнах — напівзавалений вхід до підземелля. Товстун у жовтому кубраку переступив з ноги на ногу, відкашлявся й стягнув з голови м'ятый берет.

— Почекаймо ще, — сказав, обтираючи піт з рідких брів.

— Чого? — чмихнув прищавий. — Там, у льохах, василіск сидить, чи ви, войте, забули? Хто туди входить, тому гаплик. Чи мало там людей загинуло? То чого нам чекати?

— Але ж ми домовлялися, — невпевнено буркнув товстун. — Як же воно?

— Із живим ви, войте, домовлялися, — заговорив товариш прищавого, велетень у шкіряному різницькому фартусі. — А зараз він мертвий, це точнісінько, наче сонце на небі. Наперед було відомо, що на погибель іде, як й оті інші. Він же навіть без дзеркала поліз, з мечем тільки, а без дзеркала василіска не забити, кожен про те зна.

— Заощадили ви грошики, войте, — додав прищавий. — Бо й платити за василіска нема кому. Тож спокійнісінько йдіть собі додому. А коня та речі чаклуна ми візьмемо, чого добру пропадати.

— Ага, — сказав різник. — Кобилка файна, та й в'юки незле напхані. Заглянемо, що там усередині.

— Як же воно? Шановні?

— Мовчіть, войте, і не втручайтеся, бо гуля вискочить, — застеріг прищавий.

— Файна кобилка, — повторив різник.

— Облиш того коня у спокої, любчику.

Різник повільно повернувся у бік чужинця, який вийшов з-за муру, з-за спин людей, які з'юрилися навколо входу до льоху.

Чужак мав кучеряве густе каштанове волосся, брунатну туніку поверх підбитого ватою каптану, високі їздові чоботи. І жодної зброї.

— Відійди від коня, — повторив уїдливо. — Бо що воно? Чужий кінь, чужі в'юки, чужа власність, а ти піднімаєш на неї свої каправи очиська, тягнеш до неї свої паршиві лапи? Чи так годиться?

Прищавий, потроху засовуючи руку за пазуху куртки, глянув на різника. Різник кивнув, повів підборіддям у бік групи, і звідти вийшло ще двійко: кремезних, коротко стрижених. Обидва мали палиці, такі, якими на різниці глушать тварин.

— І хто ви такий, — запитав прищавий, не виймаючи руку з-за пазухи, — щоби патякати, що годиться, а що ні?

— Нема тобі до того діла, любчику.

— Зброї не носите.

— Правда. — Чужак посміхнувся ще уїдливіше. — Не ношу.

— Це недобре. — Прищавий вийняв руку з-за пазухи, разом із довгим ножом. — Це дуже недобре, що не носите.

Різник також витягнув ножа, великого, наче мисливський корд. Ті двоє ступили уперед, піднімаючи палиці.

— Не мушу носити, — сказав чужак, не рухаючись із місця. — Моя зброя зі мною ходить.

З-за руїн м'яким упевненим кроком вийшли дві молоді дівчини. Натовп одразу розступився, відсахнувся, порідшав.

Обидві дівчини посміхнулися, блискаючи зубами, примружуючи очі, з кутиків яких бігли до вух широкі сині смуги татуювань. На міцних стегнах, що видніли з-під рисячих шкір, та на голих зграбних руках вище кольчужних рукавичок грали м'язи. З-за плечей, також захищених кольчугами, стирчали руків'я шабель.

Прищавий повільно зігнув коліна, опустил ножа на землю.

Із діри в руїнах почувся стукіт каміння, хрускіт, після чого з темряви виринули долоні й вчепилися у вищерблений край муру. За долонями з'явилися — по черзі — голова із білим, припорошеним цегляним пилом волоссям, бліде обличчя, руків'я меча, що видніло з-за плеча.

Натовп загудів.

Біловолосий, горблячись, витягнув з діри щось дивне, чудернацьке тіло, вишмаруване у просякнутому кров'ю пилу. Тримавши створіння за довгий ящірковий хвіст, він мовчки кинув його під ноги товстому войту. Війт відскочив і перечепився об повалений фрагмент муру, дивлячись на закривавлений пташиний дзьоб, перетинчасті крила й серповидні кігті на вкритих лускою лапах. На роздуте горло, колись кармінове, а зараз — брунатно-руде. На шкlistі, запалі очі.

— Оце — василіск, — сказав біловолосий, обтрушуючи штани від куряви. — Відповідно до умови. Мої двісті лінтарів, якщо ваша ласка. Чесних лінтарів, не пообрізуваних. Попереджаю — я перевірю.

Війт тремтячими руками вигріб капшук. Біловолосий роззирнувся, на мить зупинив погляд на прищавому, на ножі, що лежав у того біля ноги. Подивився на чоловіка у брунатній туніці, на дівчат у рисячих шкірах.

— Як завжди, — сказав, виймаючи капшук із тремтячих рук війта. — Ризикую для вас шиєю за малий грош, а ви тим часом підбираєтеся до моїх речей. Ніколи, най вас зараза, не змінитесь.

— І пальцем не торкнулися, — замимрив різник. Ті двоє із палицями давно розчинилися у натовпі. — І пальцем ваших речей не торкнулися, пане.

— Я дуже радий, — посміхнувся біловолосий. Побачивши його посмішку, що, наче рана, розквітла на блідому обличчі, натовп почав швиденько розходитися. — І тому, братику, тебе я також і пальцем не торкнуся. Підеш собі з миром. Але підеш швидесенько.

Прищавий, задкуючи, намагався відступити. Прищі на його раптом зблідлому обличчі стали до бридкого помітними.

— Гей, почекай, — сказав до нього чоловік у брунатній туніці. — Я про дещо забув.

— Про що... пане?

— Ти вийняв проти мене ножа.

Вища з дівчат раптом гойднулася на широко розставлених ногах, крутнулася у стегнах. Шабля, невідомо коли вийнята, різко свиснула у повітрі. Голова прищавого підлетіла вгору й по дузі, впала до зяючого отвору льоху. Тіло пласко й важко, наче зрубане дерево, гепнулося поміж покритої цегли. Натовп одноголосо заверещав. Друга дівчина, із долонею на руків'ї, спритно обернулася, захищаючи тили. Не було потреби. Натовп, штовхаючись і спотикаючись об руїни, щосили втікав до міста. На чолі, підстрибуючи, гнав війт, лише на кілька саженив випереджаючи величезного різника.

— Красивий удар, — холодно прокоментував біловолосий, долонею в чорній рукавичці заслоняючи очі від сонця. — Красивий удар зерріканською шаблею. Схиляю чоло перед вправністю та вродою вільних воїтельок. Я — Геральт із Рівії.

— А я, — незнайомець у брунатній туніці вказав на тьмянний герб на грудях, на якому було зображено рядок із трьох чорних птахів на тлі одноманітно-золотого поля, — Борх Три Галки. А це мої дівчата, Тея і Вея. Так я їх зчу, бо на їхніх справжніх іменах можна язик собі відгризти. Обидві, як ти слушно зауважив, є зерріканками.

— Здається мені, дякувати треба за коня і речі саме вам. Тож — дякую вам, воїтельки. Дякую і вам, пане Борху.

— Три Галки. І давай без того «пана». Чи тебе щось затримує у тій місцині, Геральте із Рівії?

— Аж ніяк.

— Чудово. Маю пропозицію — недалеко звідси, на розстані до річного порту, є шинок. Зветься він «Під Задумливим Драконом». Тамтешня кухня не має собі рівні у всій околиці. Я саме

збираюся туди, сподіваючись на вечерю та ночівлю. Було б добре, якби ти захотів скласти мені компанію.

— Борху. — Біловолосий відвернувся від коня й глянув у ясні очі незнайомця. — Я не хотів би, щоб між нами вкралися якісь недомовленості. Я — відьмак.

— Я здогадався. А сказав ти це таким тоном, наче мовив: «Я — прокажений».

— Є такі, — сказав Геральт повільно, — хто волів би компанію прокажених, аніж товариство відьмака.

— Є і такі, — засміявся Три Галки, — які воліли б вівцю, аніж дівчину. Що ж, можна лише їм поспівчувати, тим і іншим. Повторюю пропозицію.

Геральт стягнув рукавичку й потиснув простягнену йому долоню.

— Приймаю, тішуся з нового знайомства.

— Тож у дорогу, бо щось я зголоднів!

II

Шинкар протер ганчіркою зашкарублі дошки столу, вклонився й посміхнувся. Не мав двох передніх зубів.

— Та-ак... — Три Галки якусь на мить вдивлявся у закіптюжену стелю й у павуків, які там дуріли. — Спершу... Спершу пива. Щоб двічі не ходити — ціле барильце. А до пива... Що ти можеш запропонувати до пива, любчику?

— Сир? — ризикнув шинкар.

— Ні, — скривився Борх. — Сир буде на десерт. До пива ми хочемо чогось кислого й гострого.

— Слухаюся. — Шинкар посміхнувся ще ширше. Два передні зуби були не єдиними, яких йому бракувало. — Вугорки із часником в олії та оцті або ж мариновані стручки зеленої паприки...

— Оце діло. І те, й те. А потім юшки, такої, як я колись тут їв, плавали у ній різні молюски, рибки й інше смаковите сміття.

— Юшка бокорашів?

Коментарі

«Меч призначення» дещо відрізняється від першої збірки оповідань зі світу Геральта, «Останнього бажання». Та, по суті, була просто збіркою, скомпонованою як своєрідний «вінок сонетів» завдяки підрозділам з оповідання «Голос розуму», що поєднували досить розпорошені за тематикою оповістки у якусь подобу цілого.

Не так із «Мечем призначення». Цю збірку автор вибудував цілком свідомо, із повним розумінням, що він робить і чого бажає досягнути. Більшість оповідань пов'язані між собою спільними мотивами, почасти вони прояснюють окремі теми й історії, розпочаті в «Останньому бажанні» чи в «Питанні ціни», що стануть домінантними в наступних книжках циклу: це тема кохання і тема любові — кохання до жінки й любові до дитини; це тема призначення — і дивовижних шляхів, якими воно рухається задля досягнення мети.

«Межа можливого», оповідання, що відкриває збірку, починається з обіцянки дива — того дива, досягнути яке, здавалося б, неможливо через суто природне обмеження.

Закінчується ж збірка оповіданням «Щось більше», де це диво реалізовано. Заразом читачеві стає зрозумілим і той шлях, яким у світі відьмака втілюється призначення. Бо призначення тут подібне до меча, тому й винесено в назву всієї збірки образ, що стає своєрідною «точкою складання» попередніх оповідань і сюжетів. А меч, як ми знаємо з однієї зі Святих Книг нашого світу, є символом істини: «Але нехай буде слово ваше: *«Так, так, ні, ні; а що понад це, — те походить від лукавого»*¹. І саме ці слова («*Si, si, no, no*») різьбили на середньовічних мечах, тому що, як відомо вже читачеві, «у меча призначення дві сторони: однією є ти, іншою — смерть».

¹ Євангелія від Матвія 5:37. Переклад О. Гижі.

Саме тому призначення тут — безжальне й надлюдське: йому немає діла до наших бажань та інтенцій. Воно здійснюється, хочемо ми того або ні. Але інколи втілюється як бажання, виконане джином: зовсім не так, як ми на те сподівалися.

Ще одна особливість обох збірок: своєрідність їхньої оптики. Її влаштовано так, що ми бачимо всі події очима (а значить, і крізь сприйняття) лише одного персонажа — відьмака Геральта. А Геральт не любить місто, його, Білого Вовка, годують ноги. У містах чи фортецях (й у рідному Каер Морені також) він намагається лише зимувати. Він узагалі вважає за краще шукати роботу в місцинах диких, де залишків реліктової фауни (а відповідно, й роботи) більше.

Щонайменше кілька разів Геральт опиняється при королівських дворах. Але й там він раз за разом відчуває себе не на своєму місці — та й володарі ставляться до нього відповідно. Відьмака не цікавлять інтриги коронованих осіб, а короновані особи не сприймають його як рівнозначного гравця, лише як виконавця владних бажань.

Оптика ця зміниться лише в наступних романах, коли ми побачимо світ не тільки очима Геральта, але й так, як бачать його чародії та короновані особи, воїни та рицарі, селяни й бійці по обидва боки фронту у війні Нільфгарда й країн Півночі. І коли поступово ставатиме зрозуміліше, що події навколо війни й людей, у неї вплутаних, не зводяться до етики Добра і Зла.

Але ж, як казав Борх Три Галки, *«те, що являє собою Хаос, є загрозою, є агресивною стороною. А порядок — це сторона, якій загрожують, яка потребує захисту. Потребує захисника»*.

А із захисником у цих книжках усе добре.

МЕЖА МОЖЛИВОГО

...він же навіть без дзеркала поліз — згідно з «ученими» віруваннями, перемогти василіска можна було за допомогою дзеркала, що відбивало його смертельний погляд на самого гада.

...чесних лінтарів, не пообрізуваних — оскільки в середньовіччі монету карбували на вагу, існувало два головні способи її фальшування: використання сплавів із недорогоцінних або менш вартісних металів (найчастіше — на державному рівні) або обрізання країв монет (із переплавлянням обрізаних частин — цим і займалися ті, через чиї руки монети проходили). Вага обрізаної монети була меншою, аніж нормальної, а тому зменшувалася і її вартість.

Борх Три Галки — звернімо увагу, що й у нашій реальності серед польських родів є герб, що зветься «Борх» або ж «Три Галки» (описується

він так: «На срібному полі три галки чорні, дві вище, одна знизу»; варіант із трьома птахами, вишикуваними в ряд, описано в гербарії «*Armorial general*» Й. Б. Рітштапа).

Забили вівцю, напхали її щільно чемерником, беладоною, блекотою, сіркою та шевською смолою — земні легенди знають кілька прикладів такого поводження із драконами; однією із найбільш відомих є легенда про вавельського дракона, якого саме таким чином перемогли чи то брати-князі Крак і Лех, чи то чоботар Скуба.

Рокош — бунт, заколот, який найчастіше здійснюється шляхтою, а не холопством.

...для чого ж існують еліксири з мандрагори — відзначимо, що мандрагора в народних магічних віруваннях пов'язана, окрім іншого, з любовною магією (від приготування приворотних напоїв до застосування її «парфумерних» можливостей — вважалося, що запах мандрагорового листа має збуджувальний ефект).

Фактотум (від лат. «*facere totum*» — «робити все») — довірена персона для різного роду доручень.

...колокзистенція, чи як там — Ярпен Зігрін має на увазі «коекзистенція», від лат. «*existencia*», «існування»; буквально — «співіснування».

Ніщука — ім'я одного з Рубайл походить від польської назви реліктової риби-хижак — панцирної щуки (*Lepisosteus*), що збереглася у Центральній Америці.

...процідив Кеннет, прозваний Пильщиком — а цей Рубайло прізвиськом своїм завдячує назві комах-шкідників *Cephus pygmaeus*, так званому «хлібному пильщику».

...старий ієрофант — у стародавніх греків — старший жрець в Елевсинських містеріях; назва походить від грецького «*hierophantes*» — «той, хто знає майбутнє». Пізніше — жрець або священик високого рівня.

...розірвали щуролаки — слово створено за такими самими правилами, що й знайоме вже читачеві «вовкулаки»; інакше кажучи, мова йде про щурів-перевертнів.

...той міст тролі в давні часи побудували — за народними уявленнями, троль найчастіше ховається під мостом і вимагає плату за проїзд; інколи йдеться про те, що саме тролі ті мости й будують.

...мовить Свята Книга... — усі нижчі казання Ейка з Денесле є парафразом із біблійних образів, зокрема з Апокаліпсиса Івана Богослова.

...Відьмака, який є мерзотним підкидьком — підкидьком зветься ельфійська дитина, якою батьки, згідно із народними віруваннями, можуть підмінити дитину людську; цю образу відьмак буде чути на сторінках циклу неодноразово.

КРИХТА ЛЬОДУ

Зойгл, як я і думав — за звучанням найближчим відповідником цій істоті є одна з двох назв старовинного гігантського кита-базилозавра (*Zeuglodon cetoides*, він же *Basilosaurus*).

Дратував його факт, що банник не запропонував йому дівку — у середньовічному місті лазня вважалася не тільки місцем, пов'язаним із гігієною, але й місцем розпусти (це уявлення настільки вкорінилося, що лазебник неодноразово згадували в церковних проповідях та казаннях як гріховну територію; іконографія ж лазні майже обов'язково включала в себе зображення чоловіків і жінок, які сидять в одній балії).

На підвищенні стояв ганебний стовп із делінквентом — делінквент (від лат. «*delinquens*» — правопорушник) означає особу, яка порушує правові норми. Стосовно ж ганебного стовпа, то практика його використання як засобу покарання була широко розповсюдженою протягом усього Середньовіччя, а подекуди й за часів ранньомодерної доби. До ганебного стовпа приковували за незначні порушення, що не потребували жорстокіших тілесних покарань, делінквент же стояв біля нього або прикутий ланцюгом зашийник, або в колодах.

Староста — треба мати на увазі, що слово «староста» використовується у циклі в трохи незвичному для нас контексті. Це не виборний голова територіальної сільської громади (ним є війт), а урядник, поставлений центральною владою (королівською чи князівською). Він контролював міську скарбницю, судочинство й поліцейську владу, мав так зване «право меча» — можливість засуджувати на смерть.

Геральт не додав, що також — візники, бо жарт, хоча й старий, змішив не всіх — нам цей анекдот більше відомий у варіанті «У всьому винні жиди й листоноші» (або, інколи, велосипедисти).

Чи що, оті твої зойгли плодяться наче блохи чи миші, з гнилої соломи в сіннику — від часів античності низка природознавців (включаючи Арістотеля) вірили в можливість самозародження у межах опису світу як сплетення чотирьох стихій. У числі тих тварин, які могли самозародитися, згадувалися черв'яки, жаби й миші. В «Історії тварин» Арістотель пише: «Одна властивість притаманна як тваринам, так і рослинам. Деякі рослини виникають із насіння, а інші самозароджуються. (...) Так і з тваринами, серед яких одні відповідно до своєї природи походять від батьків, тоді як інші виникають не від батьківського коріння, а з гнилої землі чи тканини рослин подібно до деяких комах; інші самозароджуються усередині тварин завдяки секретії їхніх органів».

Приїхав ти сюди із чорнявою ворожкою, як там її, забувся... Гвіневер, хіба — звернімо увагу, що ім'я Йеннефер справді за своїм походженням

близьке до імені дружини короля Артура (біля витоків і того, й другого імені лежить валлійське ім'я «Gwenwyfar»).

...поміж складом та цейхгаузом — цейхгаузом у середньовічних містах зазвичай звалася комора для зберігання зброї та амуніції.

Гомункул (від лат. «*homunculus*» — людинка) штучно створена людиноподібна істота в алхімічному мистецтві, яка мала й певні магичні властивості.

Вказівним пальцем водив він по зубчастому краю отвору й кістці скроні — зубчастий отвір найчастіше виникає від смертельного удару, що пробиває череп; таким чином, череп під рукою Істредда не просто покійника, а істоти, вбитої у бою, свідок історії взаємин людей та ельфів.

ВІЧНИЙ ВОГОНЬ

Веспуля — доречно звернути увагу, що ім'я жінки збігається із латинською назвою для роду ос у біології: «*Vespula*».

...і розваги — ешафот, шибениця із люком — не треба забувати, що публічна страта дійсно була одним із різновидів середньовічних і ранньомодерних розваг; шибениця із люком була одним із тих винаходів, які можна вважати прогресивними й гуманними: приречений на страту ламав собі шию і гинув одразу, у той час як повішення на традиційній шибениці могло затягнутися на досить довгий час.

...обернемо тебе овечою шкірою — мотив, відомий щонайменше з часів «Одіссеї» Гомера: саме таким чином втекли від осліпленого Циклопа Одіссей та його товариші.

Шапелл — французькою ім'я цього мосьпана означає «храм», що є характерним значенням для його посади.

Про королеву Ванду, яка втопилася у річці Дуппі, бо ніхто її не хотів — інтертекстуальна й міжкультурна гра автора: однією з важливих історій про легендарних польських королів є оповідь про княгиню Ванду, легендарну дочку князя Крака, засновника Кракова; згідно із нею, княжна Ванда втопилася у Віслі, щоб не виходити заміж за німецького принца.

...замість того, аби розумно платити акредитивом чи векселем — акредитив — умовне грошове зобов'язання, яке приймається банком до оплати замість грошової суми; вексель — грошове зобов'язання (як правило, безумовне) векселедавця сплатити після певного строку фіксовану суму грошей власнику векселя. Обидва варіанти вигідні тим, що виводять реальні гроші із зони ризиків транспортування їх з місця на місце.

Аваль — вексельна порука, надана третьою особою; інакше кажучи, той, хто виписує аваль на вексель, бере на себе ризики, пов'язані із торгівельними операціями, які проводить той, хто потребує «швидких коштів».

...вважати його своїм фактором у Новіграді — фактор тут — те саме, що й «фактотум» — довірена особа, яка виконує доручення.

ТРОХИ ЖЕРТОВНОСТІ

Ког — середньовічне одномачтове палубне торговельне судно; назву його пов'язують із старогерманським «*kugge*» — «опуклий».

Агловаль — ім'я цього персонажа збігається з іменем одного з героїв артурівського циклу, сина короля Пеллінора; в артурівського Агловаля також була дивна любовна історія: він мав сина від чорношкірої мавританської принцеси. Крім того, братом Агловаля в артурівському циклі є славетний Парцифаль.

Проведення фестивалів (...) заспокоює глибинні й природні потреби людей — звернімо увагу на те, що ідеї Любистка до певної міри віддзеркалюють ідеї іншого дослідника карнавалів і фестивалів — М. Бахтіна. Бахтін вважав, що сенс карнавалу в традиційній культурі — створювати свого роду продох для людини корпоративного середньовічного суспільства, бо та постійно перебуває під тиском жорстких правил повсякденності; карнавал, свято стають часом, коли можна перевернути з ніг на голову звичний порядок і — хоча б на короткий час — вийти за межі жорсткої системи обмежень середньовічної культури.

...жмутки омели й вересу — треба враховувати, що омела і верес, які мають сильний запах, використовувалися під час проведення захисних ритуалів, входили до рецептури з очищення територій та приміщень від злих сил.

...кілька швидких скіфів — однощогловий маломірний корабель із відсутньою суцільною палубою; різновид швидкісного парусного човна. Назва походить від нідерл. «*Schuit*».

...на самому дні цього клятого океану сидить собі величезна потвора — Любисток тут чи не дослівно повторює народні легенди з багатьох регіонів земної кулі, в яких саме таким чином пояснювали явища припливів та відпливів — як, наприклад, у народів Південно-Східної Азії, де на роль чудиська було призначено велетенську черепаху. Ці ж оповістки знаходимо в сюжетах європейських авторів; наприклад, барон Мюнхгаузен з роману Р. Распе описує велетенську рибу, що проковтнула його корабель: коли вона ковтає воду, всередині неї настає приплив, коли випльовує — відплив.

...побачивши в очниці поліхету — різновид морських кільчастих черв'яків. Назва походить від грец. «*polis*» — «багато» та «*xaite*» — «волосся».

...до легендарного Іса, який поглинули хвилі — легенда про місто Іс, що опустилося на морське дно, існує у бретонців; згідно з нею місто пішло під воду або як розплата за гріхи жителів, або через провину доньки короля;

інколи на узбережжі Бретані можна почути й дзвони затонулого міста, які нібито попереджають про близькість шторму.

МЕЧ ПРИЗНАЧЕННЯ

Брокілон — ліс дріад у Сапковського походить від іншого легендарного лісу середньовіччя — казкового Броселіанда, що в Бретані називався Брекільєном; згідно зі сказаннями артурівського циклу в цьому лісі виховувався лицар Ланселот, тут знаходилося джерело молодості. Нарешті, у Броселіанді спить вічним сном чарівник Мерлін, приспаний дівою Німуе.

...адже за хвилину ти даси їй **Води Брокілону** — мотив «води забуття» — один із найпоширеніших у світовій міфології (досить пригадати води Лети — підземної річки смерті, відпивши з якої людська душа забувала про своє земне існування).

ЩОСЬ БІЛЬШЕ

...Травневий Король у вінку й полотняних штаних цілував руду Травневу Королеву — свято Беллетайн, як свято весни, у реальній середньовічній традиції мало чіткі ознаки свята родючості; Травневий Король і Травнева Королева обиралися для ритуального шлюбу, що укладався між ними на період свята й мав сенс саме як обряд родючості. Усі інші атрибути, які автор використовує для опису свята (багаття, пияцтво, танці, вільна еротична поведінка), також мають свої відповідності в історичному Бельтайні.

Звуса Вісенною — один із найважливіших епізодів тому «Меч призначення» потребує не стільки нашого, скільки авторського коментаря. Тож слово А. Сапковському: *«На ідею, що друїдка Вісенна з «Дороги, з якої не повертаються» є матір'ю Ґеральта, я натрапив досить пізно. Мала це бути деталь, що «закільцьовує» сюжет і події оповідання «Щось більше», яке закінчує «Меч призначення», — і що є клямрою, яка з'єднає воєдино всі оповідання, присвячені відьмаку. (...) Тож Вісенна повернулася до циклу, стаючи мамою Ґеральта, мамою трохи непутящою, але симпатичною, яка з'являється у житті відьмака саме тоді, коли йому це потрібно. Даючи йому — у прямому й переносному сенсі — життя вдруге. Інший протагоніст «Дороги...», Корін, щастя повернення не отримав. (...) Для сюжету, який голосно вимагав матері відьмака, батько був справжньою п'ятою ногою для собаки. Тож до думки, що це власне Корін з «Дороги...» був батьком відьмака, дійшов не я, а Мацей Паровський з «Fantastyk'i», якому ця ідея дуже пасувала для початку серії коміксів про відьмака. Паровський «Дорогу...» любив, говорив про те багато разів і включив це*

оповідання до антології «*Co większe tuchy*» у 1992 році. Тож Корін у коміксі став батьком відьмака. Утім, сценарист Мацей Паровський не дозволив Коріну потішитися нащадком. Паровський, узявши трохи лукавства від адаптованого автора, прикінчив Коріна наступного ранку після ночі любові із Вісенною».

Марка — історична грошова одиниця, відома в Європі нашого світу з часів раннього середньовіччя; назву її найчастіше пов'язують із терміном «*marca*», яким називалися окремі територіальні одиниці.